

ГАБРИЕЛ ГАРСИЯ МАРКЕС МАРИЯ ДОС ПРАСЕРЕС

Превод от испански: Боряна Цонева, 1993

chitanka.info

Човекът от погребалното бюро пристигна с такава точност, че Мария дос Прасерес, по хавлия и с ролки на главата, едва успя да си пъхне една червена роза зад ухото, да не изглежда толкова отблъскваща, колкото се чувстваше. Притесни се още повече от вида си, щом отвори вратата и видя не мрачен нотариус, каквито си представяше, че трябва да бъдат търговците на смъртта, а свенлив младеж с карирано сако и вратовръзка на разноцветни птици. Не носеше палто, въпреки че ситният дъждец и косо брулещият вятър почти винаги правеха променливата пролет в Барселона по-неприятна от зимата. Мария дос Прасерес, посрещала през живота си много мъже по всяко време, се почувства засрамена както никога. Наскоро бе навършила седемдесет и шест години и беше убедена, че ще умре преди Коледа, но сега едва не захлопна вратата и не помоли погребалния агент да изчака за миг, докато се облече, за да го посрещне както трябва. После реши, че може да измръзне на неосветената площадка на стълбището, и го покани да влезе.

— Извинете, сигурно приличам на плашило — каза тя, — но живея в Каталония повече от петдесет години и за първи път ми се случва някой да дойде в уречения час.

Говореше съвършен каталонски, в чистия му, малко архаичен вид, макар понякога да се промъкваше мелодичността от забравения ѝ португалски. Беше мулатка, изглеждаше още стройна и жизнена, въпреки възрастта и телените ролки, с гъста коса и хищни жълтеникави очи, в които от доста време не проблясваше и капка съчувствие към мъжете. Агентът, заслепен от дневната светлина, мълчаливо избърса обувките си в ютената изтривалка и целуна ръката ѝ с почитителен поклон.

— Напомняш ми мъжете от моята младост — подхвърли Мария дос Прасерес и гръмко се изсмя. — Седни.

Макар и още нов в службата, той бе достатъчно опитен и не очакваше такова тържествено посрещане в осем сутринта от една безмилостна старица, която на пръв поглед му заприлича на луда, избягала от Южна Америка. Той остана на крачка от вратата, без да знае какво да каже, а в същото време Мария дос Прасерес разтваряше плюшените завеси на прозорците. Оскъдното априлско слънце едва освети изисканата обстановка на хол, подобен на антикварна витрина. Бе пълен с предмети за ежедневна употреба, без нищо излишно,

всички сякаш поставени на точното им място и подбрани с толкова вкус, че трудно би се намерила по-добре подредена къща дори в древната и потайна Барселона.

— Извинете — рече той. — Сбъркал съм вратата.

— Де да беше така — отвърна тя. — Смъртта обаче не бърка.

Погребалният агент разтвори върху масата в столовата огромна схема, нагъната като навигационна карта, разграфена на разноцветни участъци, с много кръстчета и цифри във всеки цвят. Мария дос Прасерес разбра, че това е подробен план на обширното гробище в Монжуик, и с атавистичен ужас си спомни гробището в Манаос, оставено на произвола на проливните октомврийски дъждове, където тапирите газеха във водата между безименни могили и гробници на авантюристи, украсени с флорентински стъклописи. Беше още дете, когато една сутрин прелялата Амазонка се бе превърнала в зловонно тресавище и Мария бе видяла изпочупените ковчези да плуват из двора на къщата, а през процепите им да се подават късове плат и кичури от косите на мъртъвци. Този спомен стана причина да избере за вечния си покой хълма Монжуик, а не добре познатото малко гробище на Сан Хервасио.

— Искам място, до което водите никога не стигат — рече тя.

— Тогава това е, което търсите — посочи търговецът една точка на картата със сгъваемата показалка, която носеше в джоба си като автоматична писалка. — Няма море, което да се качи дотам.

Тя заразглежда внимателно цветната схема, докато откри главния вход, а до него трите съседни гроба, съвсем еднакви и безименни, в които почиваха Буенавентура Дурути и още двама анархистки водачи, убити в Гражданската война. Всяка нощ някой изписваше имената им върху празните каменни плочи. Пишеха ги с молив, с боя, с въглен, с молив за вежди или с лак за нокти, буква по буква, а на сутринта пазачите ги изтриваха, за да остане завинаги тайна кои са били мъртвите под немия мрамор. Мария дос Прасерес бе присъствала на погребението на Дурути, най-тъжната и многолюдна процесия, която Барселона бе виждала някога, и искаше след смъртта си да бъде близо до него. В пренаселения пантеон нямаше нито едно свободно място. Ето защо се примири с това, което ѝ се предлагаше. „Но при условие, че няма да ме поставят за пет години в някое от онези чекмеджета,

където човек сигурно се чувства като в пощенска кутия“ — каза тя. После се сети и добави:

— И най-важното, да ме погребат в хоризонтално положение.

Действително заедно с шумната рекламна кампания за предварителна продажба на гробове се носеше слухът, че заравяли телата изправени, за да пестят място. Погребалният агент сякаш бе научил наизуст многократно повтарян монолог, че подозрението е неоснователно и че това са празни приказки на извратени мозъци от старите погребални служби с цел да злепоставят новаторските начинания за продажба на парцели на изплащане. Докато говореше, се чуха три леки потропвания на вратата и той млъкна разколебан, но Мария дос Прасерес му даде знак да продължи.

— Не се притеснявайте — каза съвсем тихо тя. — Това е Ной.

Погребалният агент подхвана обясненията си отново и Мария дос Прасерес остана доволна от подробностите. Преди да отвори вратата, поиска да обобщи докрай мисълта си, назрявала в сърцето ѝ години наред и развита до най-дребните подробности още от легендарното наводнение в Манаос.

— Искам да кажа — допълни тя, — че търся място, където да ме погребат легнала в земята, без риск от наводнение, ако е възможно, под сянката на някое дърво, заради летните горещини, и откъдето няма да ме изровят след известно време, за да ме изхвърлят на боклука.

Отвори вратата и в къщата нахълта малък, прогизнал от дъжда пудел с опърпан вид, който никак не подхождаше на всичко останало в къщата. Връщаше се след утринната си разходка из квартала и щом влезе, весело заподскача. Покачи се върху масата с лудешки лай и едва не изцапа схемата на гробището с калните си лапи. С един-единствен поглед господарката укроти порива му.

— Ной! — каза тя, без да вика. — *Vaixa d'ací!*^[1]

Животното се сви, погледна я изплашено и две кристални сълзи се стекоха по муцуната му. Мария дос Прасерес се обърна отново към агента, който стоеше смаян.

— *Collons!*^[2] Та то плаче!

— Защото е объркано, че вижда чужд човек тук, и то по това време — тихо го оправда Мария дос Прасерес. — Обикновено влиза вкъщи по-внимателно от хората. С изключение на теб, както вече установих.

— Но то плаче, по дяволите! — повтори младежът, ала веднага осъзна, че е проявил лошо възпитание, и се изчерви. — Извинете, но такова нещо не може да се види дори на кино.

— Всяко куче може да го прави, стига да е научено — обясни тя. — Всъщност господарите им цял живот възпитават у тях навици, които ги карат да страдат, като например да се хранят в панички или да си вършат нуждите в определени часове и на определено място, вместо да ги учат на естествени неща, които им харесват, например да плачат или да се смеят. Та докъде бяхме стигнали?

Разговорът клонеше към края си. Мария дос Прасерес се видя принудена да се примири със знойните лета на припек, тъй като единствените сенчести места в гробището бяха запазени за висшите управници. Затова пък условията и клаузите на договора бяха задоволителни, а я блазнеше и мисълта да се възползва от отстъпката при предварително заплащане в брой.

Бяха приключили, погребалният агент огледа по-внимателно къщата, докато прибираше документите в чантата си, и тайнствената красота, която тя излъчваше, го разтърси. Погледна отново Мария дос Прасерес, сякаш я виждаше за първи път.

— Мога ли да ви задам един недискретен въпрос? — попита той. Тя го поведе към вратата.

— Разбира се — отвърна. — Стига да не питаш за възрастта ми.

— Харесва ми да гадая професията на хората по вещите в дома им. Но признавам, че в случая не мога да отгатна — каза той. — С какво всъщност се занимавате?

Мария дос Прасерес му отговори, като се заливаше от смях:

— Проститутка съм, синко. Да не би да не ми личи?

Погребалният агент се изчерви.

— Извинете. Много съжалявам.

— По-скоро аз би трябвало да съжалявам — хвана го тя под ръка, за да не удари главата си в горния праг. — И внимавай! Да не си пръснеш кратуната, преди да си ме заровил хубавичко.

След като затвори вратата, тя взе в скута си кученцето и започна да го милва, припявайки с дълбокия си, красив африкански глас заедно с детския хор, който се дочуваше от близкото училище. Преди три месеца беше сънувала, че ще умре, и оттогава се чувстваше още по-привързана към това същество, което споделяше самотата ѝ. Беше

предвидила до най-малки подробности разпределението на имуществото след смъртта си и съдбата на тленните си останки, така че можеше да издъхне, без да притеснява никого. Беше се оттеглила по своя воля, със състояние, събирано малко по малко, но без прекалени жертви, и бе избрала за свое последно убежище древното и почетено селище Грасия, вече погълнато от разрасналия се град. Купи порутеното приземно помещение, вмирисано на пушена херинга, чиито разядени от селитрата стени още пазеха белезите на отдавнашна безславна битка. Сградата нямаше портиер и някои стъпала от тъмното влажно стълбище липсваха, макар че всички етажи бяха заети. Мария дос Прасерес ремонтира банята и кухнята, облицова стените с тапети в свежи цветове и постави скосени стъкла и плюшени завеси на прозорците. Накрая донесе изящните мебели и други полезни вещи, украшения и ракли, тапицирани с извезана с брокат коприна, които фашистите бяха плякосали от жилищата, изоставени от републиканците по време на разгрома, а тя ги бе купувала на тайни търгове или с намаление в продължение на доста години. Единствената връзка, запазена от миналото, бе приятелството ѝ с граф Кардона, който продължи да я посещава всеки последен петък от месеца, за да вечерят заедно и заради немощната любов след яденето. Ала дори това приятелство от младини се пазеше в тайна, защото графът паркираше автомобила си с хералдични знаци на разстояние по-голямо, отколкото изискваше благородието, и стигаше до апартамента ѝ по тъмните места на улиците, за да предпази и нейната, и собствената си чест. Мария дос Прасерес не познаваше никого от сградата освен семейството в отсрещния апартамент, където отскоро живееше съвсем млада двойка с момиченце на девет години. Колкото и невероятно да изглежда, тя не бе срещала хора по стълбището.

Въпреки това разпределението на наследството ѝ разкри, че много по-силно, отколкото самата подозираше, е свързана с това общество на сурови каталунци, чиято национална чест се коренеше в целомъдрието. Тя беше разредила всичко, дори най-незначителните дреболии, между хората, а това бяха най-близките до сърцето и дома ѝ. Накрая не бе съвсем убедена, че е била напълно справедлива, но затова пък беше сигурна, че не е забравила никого, който заслужава. Подготви това свое дело така старателно, че нотариусът от улица Дел Арбол, който претендираше да е видял всичко в този живот, не можа да

повярва на ушите си, когато я чу да диктува по памет на средновековен каталунски на писарите подробен списък на имуществото си с точното наименование на всяка вещь и пълния списък на наследниците, с професията, адреса и мястото, което заемат в сърцето ѝ.

След посещението на погребалния агент тя стана един от многобройните неделни посетители на гробището. Като съседите си по гроб, засади цветя, виреещи през четирите сезона, поливаше прясно наболата трева и я подравняваше със специални ножици, докато заприлича на килимите в кметството, и толкова свикна с мястото, че накрая не можеше да разбере защо в началото ѝ се видя толкова печално.

Сърцето ѝ се разтуптя, когато първия път видя близо до портала трите безименни гроба, но дори не спря да ги погледне, защото само на няколко крачки от нея бдеше пазачът. Но третата неделя използва разсеяността му и изпълни още една от своите големи мечти, като с яркото си червило написа върху първата каменна плоча, измита от дъжда: „Дурути“. Оттогава го правеше, щом ѝ се удадеше възможност, понякога на единия от гробовете, друг път върху двата или върху трите, но винаги решително и със сърце, изпълнено със спомени.

Една неделя в края на месец септември тя за първи път присъства на някакво погребение на хълма. Три седмици по-късно, един ветровит, студен следобед в съседство до нейното място погребяха млада булка. В края на годината седем от гробовете се оказаха заети, но кратката зима си отиде, без да я притесни. Не чувстваше неразположение и засилването на жегата и шумът, който я заливаше през отворените прозорци, я завариха с повече сили, за да надвие загадъчните си сънища. Граф Кардона, който прекара най-горещите дни в планината, се върна и я намери по-привлекателна дори от времето на удивителната ѝ петдесетгодишна младост.

След много безуспешни опити Мария дос Прасерес успя да научи Ной да разпознава гроба ѝ на хълма, пренаселен с еднакви гробове. После започна да го учи да ридае над изкопаната дупка, за да продължи да плаче по навик и след смъртта ѝ. Многократно го води пеша по пътя от къщи до гробището, посочваше му ориентири, за да запомни пътя на автобуса от Лас Рамблас, докато накрая реши, че е достатъчно добре дресиран, и го изпрати да иде сам.

В неделята, когато направи последен опит, в три следобед тя му махна пролетната жилетка, отчасти поради лятната горещина, отчасти да привлече по-малко вниманието, и го пусна на воля. Видя го да се отдалечава по сенчестата страна на тротоара с леко подтичане, със стегнато тъжно задниче под рунтавата опашка, и едва потисна желанието да се разплаче — заради себе си, заради него и за всичките дълги горчиви години на споделени разочарования, когато накрая го зърна да завива към морето на ъгъла на Кайе Майор. Петнайсет минути по-късно тя се качи в автобуса на Лас Рамблас на близкия Пласа де Лесепс, мъчеше се да го проследи с поглед от прозореца, без той за я вижда, и скоро го забеляза сред тълпата деца, наизлезли в неделния ден, съсредоточено да изчаква зеления светофар на пешеходната пътека на Пасео де Грасия.

„Божичко — въздъхна тя. — Колко самотно изглежда.“

Наложи се да го чака почти два часа под жаркото слънце на Монжуик. Поздрави няколко скърбящи, които бе срещала през други, не толкова паметни неделни дни. Разпозна ги с мъка, защото бе минало доста време, откакто ги бе видяла за първи път, вече бяха свалили траурните дрехи, не плачеха и полагаха цветя на гробовете, без да страдат за своите покойници. Малко по-късно, когато всички се разотидоха, тя дочу зловещ рев, който подплаши чайките, и в необятната морска шир съзря бял презокеански кораб с бразилски флаг. С цялата си душа пожела той да ѝ донесе писмо от затвора в Пернамбуко от някого, който бе жертвал живота си за нея. Малко след пет, дванайсет минути преди предвиденото време, на хълма се появи Ной, изплезил език от умора и от горещина, но с вид на тържествуващо дете. В този миг Мария дос Прасерес пропъди ужаса от мисълта, че няма кой да оплаква гроба ѝ.

През следващата есен започна да долавя злокобни знамения, които не успяваше да разгадае, но засилващи горестта в сърцето ѝ. Започна отново да пие кафето си под златистите акации на площад Ел Релох, с палтото с яка от лисичи опашки и шапката, украсена с изкуствени цветя, толкова стара, че отново бе дошла на мода. Сетивата ѝ се изостриха. В старанието да си обясни собственото мъчително безпокойство тя се вслушваше в бърборенето на продавачките на пици по Лас Рамблас, в шушукането на мъжете от сергиите с книги, които за пръв път от години не разговаряха за футбол, и в дълбокото мълчание

на инвалидите от войната, които хвърляха трохи хляб на гълъбите. Навсякъде откриваше ясните белези на смъртта. На Коледа запалиха разноцветните светлини сред акациите, от балконите се носеха музика и ликуващи викове, тълпи туристи, чужди на нашата съдба, превзеха уличните кафенета, но дори в разгара на празника се усещаше същото сдържано напрежение от времето, преди анархистите да завладеят улиците. Мария дос Прасерес, преживяла тази епоха на големи страдания, не успя да превъзмогне безпокойството и за първи път се стресна наред с нея си, връхлетяна от чувство на ужас. Една нощ агенти от Държавна сигурност разстреляха точно срещу прозореца ѝ някакъв студент, който бе написал с боя на стената: „Visca Catalunya lliure!“^[3]

„Божичко — каза си тя ужасена. — Сякаш всичко загива заедно с мен.“

Като дете в Манаос бе изживяла подобно тревожно чувство минута преди зазоряване, когато оглушителните шумове на нощта внезапно секваха, водите пресъхваха, времето замираше и амазонската джунгла потъваше в глуха тишина, сравнима единствено с безмълвието на смъртта. Сред това непоносимо напрежение граф Кардона дойде на обичайната вечеря в дома ѝ последния петък на април.

Тези посещения се бяха превърнали в ритуал. Графът пристигаше точно между седем и девет вечерта с бутилка каталунско шампанско, увита във вечерния вестник, за да не бие на очи, и плик с пълнени трюфели. Мария дос Прасерес му приготвяше канелони гратине и крехко пилешко в собствен сос, любимите ястия на знатните каталунци от доброто старо време, и купа, пълна с пресни плодове. Докато тя готвеше, графът слушаше стари записи на арии от италиански опери, отпиваше от чашата си порто на малки глътки, което свършваше заедно с музиката.

След дългата вечеря на сладки приказки по навик апатично правеха любов, която оставяше и у двамата утайка на нещастие. Преди да си тръгне, вечно притеснен от настъпването на полунощ, графът оставяше дващест и пет песети под пепелника в спалнята. Това беше цената на Мария дос Прасерес, когато се запознаха в един долнопробен хотел на Ел Паралело, и бе единственото, което ръждата на времето бе пощадила.

Никой от двамата не си бе задавал въпроса на какво се основава тяхното приятелство. Мария дос Прасерес му дължеше някои дребни услуги. Той ѝ даваше мъдри съвети какво да прави със спестяванията си, беше ѝ разкрил истинската стойност на нейните реликви и я бе научил да ги подрежда по такъв начин, та да не личи, че са крадени. Ала най-вече той ѝ посочи пътя към почтената старост в квартал Грасия, когато в бордея, в който бе прекарала целия си живот, я обявиха за прекалено изхабена за съвременния вкус и поискаха да я изпратят в една къща за пенсионирани проститутки, където срещу пет песети тайно учеха децата да правят любов. Тя беше разказала на графа как майка ѝ я бе продала на четиринайсетгодишна възраст на пристанището в Манаос и как капитанът на някакъв турски параход се бе забавлявал безжалостно с нея по време на пътуването през Атлантическия океан, а после я бе изоставил без пари, без да знае езика, без близки и познати в потъналата в светлини улица Ел Паралело. И двамата съзнаваха, че нямат нищо общо помежду си и че се чувстват по-самотни, когато са заедно, но никой не се бе осмелил да помрачи очарованието на навика. Трябваше да преживеят заедно национална катастрофа, за да си дадат сметка колко дълбоко и с каква нежност се бяха ненавиждали в продължение на толкова години.

Беше истински пожар. Граф Кардона слушаше любовния дует от „La Bohème“^[4], който пееха Лиция Албанезе и Бениамино Джили, когато внезапно долови случайна новина от радиото, което Мария дос Прасерес бе пуснала в кухнята. Той се приближи на пръсти да чуе по-добре. Генерал Франсиско Франко, вечният диктатор на Испания, беше поел отговорността да реши съдбата на трима баскски сепаратисти и безпощадно ги бе осъдил на смърт. Графът въздъхна облекчено.

— Значи ще ги разстрелят веднага — каза той. — Каудильо е сериозен човек.

Мария дос Прасерес втренчи в него смразяващите си очи на кралска кобра и забеляза безстрастните клепки зад златните рамки, хищните зъби и хибридните ръце на звяр, свикнал на влага и тъмнина. Такъв, какъвто беше.

— Моля се на Бога това да не стане — предупреди тя, — защото, ако застрелят дори един от тях, ще ти сипя отрова в супата.

Графът се стресна.

— А защо?

— Защото аз пък съм сериозна проститутка.

Граф Кардона не стъпи повече у тях и Мария дос Прасерес беше сигурна, че последният период от живота ѝ е настъпил. Доскоро се възмущаваше, когато ѝ правеха място в автобуса, когато се опитваха да ѝ помогнат да пресече улицата или я хващаха под ръка да изкачи стълбите, но накрая не само прие всичко това, а дори започна да го желае като противна необходимост. Тогава си поръча надгробна плоча без име и дата и започна да спи с отключена врата, за да може Ной да излезе и да извести, ако тя умре, докато спи.

Една неделя, на връщане от гробището, тя се сблъска на площадката на стълбището с момичето, което живееше в отсрещния апартамент. Повървя с него известно време, бърбейки с прстодушието на старица, докато го наблюдаваше как си играе с Ной, като че бяха стари приятели. На Пласа дел Диаманте, както бе намислила предварително, го покани на сладолед.

— Обичаш ли кучета? — попита тя.

— Обожавам ги — отговори момичето.

Тогава Мария дос Прасерес ѝ направи дълго подготвяното предложение.

— Ако някога се случи нещо с мен, погрижи се за Ной — каза ѝ. — Само го пускай навън в неделя и не се безпокой за нищо. Той знае какво да прави.

Момичето се зарадва. Мария дос Прасерес се върна вкъщи тържествуваща, с чувството, че е осъществила мечта, зряла години в сърцето ѝ. Тази мечта не се осъществи, но не поради старческата умора, нито поради забавянето на смъртта. Не бе осуетена и по нейно желание. Съдбата реши всичко в една ледена ноемврийска вечер, когато излизаше от гробището и внезапно я застигна буря. Беше написала имената на трите надгробни плочи и вървеше пеша към автобусната спирка, мокра до кости от поройния дъжд. Едва успя да се подслони под някакви колони в пуст квартал, сякаш от друг град, с порутени подземия, прашни фабрики и огромни товарни коли, които правеха грохота на бурята още по-страшен. Докато се мъчеше да стопли с тялото си подгизналото кученце, Мария дос Прасерес виждаше как край нея преминават претъпканите автобуси, свободните такситата със зелени светлини, но никой не обръщаше внимание на отчаяните ѝ ръкомахания. Когато всичко изглеждаше безнадеждно,

изведнъж стана чудо. Един великолепен тъмносив автомобил мина почти безшумно по наводнената улица, закова на ъгъла и се върна назад до мястото, където стоеше тя. Стъклата се плъзнаха надолу като задвижени от магически полъх и шофьорът предложи услугите си да я закара.

— Отивам много далече — призна откровено Мария дос Прасерес, — но ще ми направите голяма услуга, ако поне малко ме приближите дотам.

— Закъде сте? — настоя той.

— За Грасия — отговори тя.

Вратата плавно се отвори.

— На път ми е — каза той. — Качете се.

В колата лъхаше на болница, дъждът се виждаше като въображаема пелена, градът сякаш сменяше цветовете си и тя се почувства в непознат и щастлив свят, където всичко бе предопределено. Шофьорът си проправяше път през обърканото движение с невероятна лекота, в която имаше нещо магическо.

Мария дос Прасерес беше смутена не само от мизерния си вид, а и от състоянието на нещастното кученце, което дремеше в скута ѝ.

— Това е презокеански кораб. — Тя чувстваше, че трябва да каже нещо интересно. — Не съм виждала подобен дори в сънищата си.

— Всъщност единственият му недостатък е, че не е мой — подхвърли мъжът на развален каталунски, замълча за миг и добави на испански: — Цял живот не би ми стигнал да го купя.

— Представям си — въздъхна тя.

Погледна го крадешком на зелената светлина на таблото и забеляза, че е почти юноша, с къдрава коса и класически римски профил. Реши, че не е красив, но притежава особен чар, че извехтялото сако от евтина кожа му стои много добре и че майка му сигурно е много щастлива, когато го усеща да се прибира вкъщи. Само селските му ръце подсказваха, че едва ли е собственик на автомобила.

През целия път не си проговориха повече, но Мария дос Прасерес усещаше, че той тайно я наблюдава, и отново съжали, че е още жива на тази възраст. Почувства се грозна и жалка с домашната кърпа, която небрежно бе вързала на главата си, когато започна да вали, и с окаляното си есенно палто, което не бе се сетила да смени, защото мислеше за смъртта.

Когато пристигнаха, в квартал Грасия започваше да се прояснява. Беше нощ и уличните лампи бяха запалени. Мария дос Прасерес помоли шофьора да я остави на близкия ъгъл, но той настоя да я закара до дома ѝ и не само го направи, а се качи на тротоара, за да може тя да слезе, без да измокри краката си. Тя пусна кученцето, опита се да излезе от колата с толкова достойнство, колкото тялото ѝ позволяваше, и когато се обърна да поблагодари, срещна един мъжки поглед, от който дъхът ѝ секна. Издържа го за миг, без да схване много ясно кой какво очаква, нито от кого. Тогава той я попита с решителен тон:

— Да се кача ли?

Мария дос Прасерес се почувства унижена.

— Благодаря ви, че ме докарахте — рече тя, — но няма да позволя да се подигравате с мен.

— Нямам намерение да се подигравам с никого — отговори той на испански напълно сериозно. — А най-малкото с жена като вас.

Мария дос Прасерес бе познавала много мъже като него, бе спасявала от самоубийство мнозина по-смели от този, но никога през дългия си живот не се бе страхувала толкова да вземе решение. Той настоя, без гласът му да трепне:

— Да се кача ли?

Тя се отдалечи, без да затвори вратата на колата, и отговори на испански, за да е сигурна, че е била разбрана:

— Правете каквото искате.

Влезе във входа, едва осветен от косите отблясъци от улицата, и заизкачва стъпалата с разтреперани колене, задушавана от ужас, какъвто си представяше, че може да изпита само когато умира. Спря пред вратата, трескаво затърси ключовете в джоба си и дочу от улицата затръшването на двете врати на колата. Ной, който я бе изпреварил, понечи да залае. „Млък!“ — заповяда му тя с агонизиращ шепот. Миг след това долови първите стъпки по стъпалата и се уплаши, че сърцето ѝ ще се пръсне. За част от секундата отново видя пророческия сън, който преди три години бе променил живота ѝ, и разбра, че го бе изтълкувала погрешно.

„Господи! — каза си тя учудено. — Значи това не е била смъртта.“

Накрая улучи ключалката, чуваше отекващите стъпки в тъмнината, долавяше ускореното дишане на някого, който се

приближаваше, уплашен като нея в мрака, и тогава разбра, че си е заслужавало да чака толкова много години и да страда толкова в тъмнината, макар и само за да изживее този миг.

Май 1979

- [1] Слез оттам! (катал.) — Б.пр. ↑
- [2] По дяволите! (катал.) — Б.пр. ↑
- [3] Да живее свободна Каталуня! (катал.) — Б.пр. ↑
- [4] „Бохеми“ (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.